

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 - Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse - forslag til endringer i Friluftsloven.

Vi viser til departementets høringsskriv av 14. mai, og beklager ikke bare den korte høringsfristen, men også at vi i det kortfattede høringsskrivet savner vurderinger av hvilke konsekvenser et så omfattende endringsforslag medfører.

Generelle merknader

Endringsforslagene i høringsnotatet dreier seg ikke slik departementet skriver om en styrking av allemannsretten og en oppfølging av stortingsmeldingen om friluftslivet som ble behandlet for mer enn syv år siden. I høyeste grad er det snakk om en utvidelse av allmennhetens rettigheter, og det fremmes forslag som ikke var oppe under stortingsbehandlingen av meldingen. Det er ikke en manglende allemannsrett som hindrer folk i å utøve friluftsliv i dag.

Høringsnotatet har vært til behandling i våre tilknyttede skogeierandelslag og i flere lokale skogeierlag. Gjennomgående er det et stort engasjement, og høringsnotatet oppfattes som en ensidig uthuling av eiendomsretten. Flere steder brukes ord og uttrykk som vitner om liten forståelse for næringsvirksomhet. Det brukes betegnelser som uønsket "beplanting" samtidig som det foreslås adgang til allmenn ferdsel i skogplantefelt.

Notatet virker også noe historieløst i sin omtale bl.a. av hyttebygging. Denne er også et resultat av en villet politikk. I etterkrigstidens friluftspolitikkk var ja-fasen i hyttebyggingen noe regjering og Storting slo til lyd for, idet man anså at dersom befolkningen hadde tilgang til sin egen hytte så ville de utøve mer friluftsliv i helger og ferie.

Flere av forslagene som tas opp hører etter vår mening bedre hjemme i Plan- og bygningsloven og de har også først og fremst sin relevans i strandsonen. Vi ser at miljøvernministeren har tatt opp strandsonepolitikken i annen sammenheng de siste dagene, og foreslår at han tar med seg enkelte av spørsmålene i dette høringsskrivet til den saken.

Merknader til de konkrete forslagene til lovendringer

Inngrepsløyve § 35

Norges Skogeierforbund reagerer spesielt sterkt på bestemmelsen om inngrepsløyve i § 35.

Landbruksorganisasjonenes mangeårige utvikling og praktisering av avtalebasert samarbeid mellom rettighetshavere og brukere i utmark har skapt ryddighet, forutsigbarhet og dialog. Vi viser her til eksempelavtaler for turstier, skiløyper, ridesport og o-idrett utarbeidet i fellesskap mellom bruker- og grunneierorganisasjonene, og også trukket frem av departementet i den forrige friluftsmeldingen og i veiledningsrundskrivet til Friluftsløven. Det utsendte høringsforslaget vil underminere dette arbeidet. Når ikke bare kommunene, men også lokale lag og foreninger kan få rett til å merke og opparbeide stier og turveier uten å spørre grunneier først, ja da faller hele grunnlaget for dialog og forhandlinger bort. Tilbake blir konflikt og uoverensstemmelser.

Flere av våre medlemmer har opplevd at når man har vært positiv til etablering av turstier og skiløyper, er det en tendens til at friluftsansjoner "tar seg til rette" og utvider bredden og gjør terrengmessige inngrep uten grunneiers tillatelse. Med markedsføring av stier og løyper kommer i tillegg nye problemstillinger knyttet til parkering og håndtering av avfall som skyves over på grunneier. Departementets forslag vil ikke bidra til at et tidligere positivt samarbeid kan videreføres, og konsekvensene drøftes ikke.

Fra en aktuell sak i Nes kommune i Buskerud sist vinter ser vi også at bestemmelsen om inngrepsløyve etter myndighetenes mening går enda lenger enn det er redegjort for. Her sa Direktoratet for naturforvaltning at når det først var gitt løyve til merking av skiløype over eiendommene så medførte det at det også automatisk var anledning til å maskinpreparere løypene selv om grunneier motsatte seg motorferdsel i utmark etter den lovens § 10.

Skal forslaget videreføres i noen form må det tas inn et absolutt krav ikke bare om at grunneier skal varsles, men at det skal føres forhandlinger om trase og tilretteleggingsgrad. Videre må det henvises til Skjønnsprosesslovens § 54.

150 m grense § 9

Denne sonen for telting nær bebodd hus eller hytte har fungert brukbart. Folk er ikke i hovedsak interessert å forstyrre eller bli forstyrret. Grensen har bidratt til ro og orden. 150 meter er ingen stor avstand og vi må kunne kreve at friluftslivets gleder med hjemmel i allemannsretten skal skje med en slik avstand til bebodde hytter og hus.

I de få tilfeller hvor det synes vanskelig bør man heller søke å løse dette gjennom andre virkemidler. Mulige løsninger kan være å ta dette inn i reguleringsplanene for bestemte hyttefelt hvor telting i hyttefeltet gjøres lovlig. Videre kan dette løses i kommunedelplaner hvor man gjør telting lovlig i 100 metersbeltet i strandsonen over bestemte strekninger. Det å oppheve grensen vil utvilsomt medføre økt konfliktnivå. Spesielt når slikt opphold likestiller telt med bobil og campingvogn.

Norges Skogeierforbund er ellers skeptisk til å likestille campingvogner og bobiler med telt. Det skyldes at slike innretninger ofte er langt mer forstyrrende enn telt. Telting har dessuten en mer naturlig tilknytning til alminnelig friluftsliv og allemannsretten enn campingvogn og bobil. Videre er det slik at campingvogner og bobiler ofte medfører mer forurensning og tilgrising enn bruk av telt. Et eksempel er det årvisse problemet med tømning av toalett i naturen. Skulle man oppleve dette i nærheten av bebodd hytte eller hus, vil

bruksgleden avta. For beboeren er problemet også her, at gjerningspersonen har reist fra stedet. Vi ønsker snarere en innstramning av reglene for campingvogn og bobil.

Høstingsrett § 5

Allmennhetens høstingsrett ser grei ut slik den er foreslått. Bestemmelsen må imidlertid følges opp i tråd med Ot.prp.nr.22 (2008-2009) om endringer i Straffeloven som Stortinget behandlet tidligere i våres. Her ble de gamle bestemmelsene i §§ 399 og 400 opphevet (bl.a. forbudet mot å plukke molter på "muldebærland i Nordland stift"). Det som nå står igjen er en ny § 323: *Tilegnelse av naturprodukter, herunder stein, kvister, vekster m.v., av liten eller ingen økonomisk verdi under utøvelse av lovlig allemannsrett, straffes likevel ikke.* I proposisjonen fra Justisdepartementet står det at "moltebestemmelsen" foreslås videreført i en ny § 10a i Friluftsløven. Det er ikke fulgt opp i dette høringsskrivet, og det ser ikke ut til Miljøverndepartementet er kjent med Justisdepartementets forslag og Ot.prp. nr 22 (2008-2009).

Når det gjelder retten til å ta naturprodukter under utøvelse av allemannsretten er Norges Skogeierforbund opptatt av formuleringen i Ot.prp. nr. 22 som sier at "*Uttak for å gjøre seg næring av det () vil derfor ikke være straffefritt.*" I tillegg må grunneier kunne nedlegge uttaksforbud der han utnytter det selv i næringsammenheng. Det må også komme helt klart frem at det ikke er anledning til å flekke bjørkenever, hugge av riekuler eller på andre måter skade levende trær. Statens Friluftsråd utarbeidet i sin tid et sett på 18 punkter for ferdselskultur etter Friluftsløvens § 11. Kanskje er det på tide å ta frem og revidere disse.

Skogplantefelt § 1a

Vi er uenig i departementets påstand i høringsnotatet om at "*Moderne skogsdrift medfører mange hogstflater som innskrenker friluftslivets arealgrunnlag*". Departementet viser ellers til at en vil satse på plikten til å vise varsomhet. Det er intet i høringsskrivet som viser hvilket innhold og hvilken form en slik varsomplakat vil få.

I tillegg vil en avvikling av forbudet føre til at grunneieren står overfor et valg mellom å ta belastningen ved å følge opp varsomhetsplikten overfor de som ferdes der, eller akseptere nedtrækking av plantene. Utøverne av allemannsretten vil – erfaringsmessig – ikke være enige i at de er uforsiktede, skyve loven foran seg, og påberope retten til fri ferdsel. I begge tilfeller vil grunneieren få en unødvendig belastning ved enten å måtte akseptere forringelse av næringsgrunnlaget, eller oppleve en konflikt.

For et fem år siden ble det tatt opp som skriftlig spørsmål til daværende justisminister spørsmålet og grunneiers bortvisningsrett etter Friluftsløvens § 11 for utilbørlig oppførsel fra hundeeiere som brøt hundelovens § 8 (den er nemlig ikke straffbar etter Hundeloven). Svarene var da at grunneier ikke hadde noen sanksjonsmulighet (Dok nr.15; Spørsmål nr. 759 og 832, 04.06.2004 og 24.06.2004).

Med den rettstilstanden vil Norges Skogeierforbund motsette seg at skogplantefelt tas ut av nåværende oppramsing av hva som regnes som likestilt med innmark etter Friluftsløven.

Sykle og ri på vei og sti i innmark § 3

Problemene med ferdselsrett på veier over innmark melder seg på flere plan. For det første vil grunneiers egen bruk av veien rent faktisk kunne bli vanskeliggjort. Utgangspunktet er at dette er veier som er anlagt som del av næringsvirksomhet, og annen ferdsel må derfor underlegges dette. Det må komme klart frem. Et eksempel er onnene hvor traktorer med store og tunge redskaper går i skytteltrafikk mellom åker og tun. Ikke sjelden tilsier vær-utsiktene at det er behov for å få unna så mye som mulig på kortest mulig tid. Rytteren eller syklisten vil vise til Friluftslovens regler og argumentere for at vedkommende både har rett til å være der, og samtidig har vært tilstrekkelig varsom. For bonden har arbeidet blitt forvansket eller forsinket og han står som taperen. Samtidig har det oppstått en uønsket og unødvendig konflikt. Det kan også lett oppstå situasjoner der uerfarne ryttere eller syklistere – ikke sjelden barn – får problemer med å kontrollere hesten eller sykkelen.

For det annet vil det være et spørsmål om ferdselsretten er absolutt, eller om arealene kan nyttes på den måte bonden er best tjent med. Et eksempel som ligger i dagen er inngjerding av beite, ofte tvers over en driftsvei i innmark. Like selvfølgelig er det også at mange syklistere og ryttere vil rive ned gjerdet for å kunne passere, under henvisning til ferdselsretten. Hvem har rett?

For det tredje vil det være et spørsmål om hva som er en "vei og sti" i lovens forstand. Standarden på veiene er naturligvis svært ulik, og noen er bare en etablert løype med hjulspor direkte på åkeren. Er den en sti i lovens forstand når den pløyes opp hvert år?

For det fjerde vil erstatning ved ulykker være et sentralt spørsmål. Bonden vil som den store hovedregel bli kjent skyldig i ulykker der det er traktor mot rytter eller syklist. Spørsmålet om denne endringen i Friluftslovens § 3 burde vært tatt opp med Arbeidstilsynet.

Vi savner også en mer gjennomtenkt drøfting av de utviklingstendenser vi ser med bruk av hest og sykler. Veksten i antall ridehester både til sport eller fritidsbruk har vært stor. Dette medfører et betydelig press på bevegelsesarealer for hestene. Behovet for skjerming av veier mot slitasje fra hester er derfor vesentlig økt de senere år. Veksten i terrengsykling har de senere år også vært stor. Både hestetråkk og hard belastning av sykler på veier uten fast dekke fører til spor og deretter erosjon, noe som særlig i våte perioder kan skape betydelig skade og kostnader. Vi erfarer også en økende konflikt mellom disse "nye" sportsformene og mer tradisjonell turgåing. En rett til, og ikke bare en adgang til ridning eller sykling på driftsvei i innmark, vil være et skritt tilbake.

Ulovlige stengsler § 13.

Vi ser at det kan være behov for en slik regel i noen områder. Sannsynligvis er behovet også her størst ved Oslofjorden og langs Sørlandskysten.

Også her brukes begrepet "sjikanøse stengsler" om all skilting på en provoserende måte. En endring av regelen må ikke være til hinder for at det kan settes opp varselsskilt om pågående tømmerkjøring, jakt og annet som har naturlig sammenheng med drift og utnyttelse av eiendommens ressurser.

I noen tilfeller bør en næringsutøver også kunne stenge en driftsvei i utmark for annen ferdsel, for eksempel ved beitebruk, innkjøring av avling og tømmerdrift. Det kan også være nødvendig å sikre farlige områder, for eksempel tømmerlunner, og etter hvert også større sluttavvirkninger. Slik stengning må være begrenset til det som er nødvendig ut fra drifts- og næringsmessige behov.

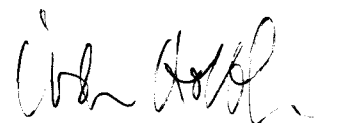
Den jord- og skogbruksmessige utnyttelsen av arealene, og det sikkerhetsmessige ved denne virksomheten, må ikke i noe tilfelle bli skadelidende ved lovendringen.

Konklusjon

Norges Skogeierforbund opplever det utsendte høringsnotatet med tilhørende lovendringsforslag som så lite gjennomarbeidet at det vil skape langt flere konflikter mellom friluftinteressene og berettigede grunneierinteresser enn det vil løse, og at forslaget i sin nåværende form bør trekkes tilbake.

Med hilsen
NORGES SKOGEIERFORBUND

Gudbrand Kvaal

Vidar Holthe